

Posudek oponenta práce

Košinová Barbora: *Porod jako přechodový rituál*

Diplomová práce Barbory Košinové se zabývá porodem jako sociálně a kulturně ovlivňovaným a formovaným procesem v české medikalizované společnosti, přičemž studentka na porod nahlíží skrze koncept přechodového rituálu. Studentka si položila následující otázky: „1. *Co je porod a jak probíhá?* 2. *Jak probíhal vývoj prožívání porodu v rámci historického kontextu?* 3. *Jak ovlivňuje podobu porodu lékař a nemocnice?* 4. *Jaké role hrají muži u porodu?*“ (str. 15) Za nejvhodnější považují otázky 3 a 4 a pro sociálně antropologický výzkum je považují za zcela dostačující. Otázka číslo 1 je dosti široká; i vzhledem k terénnímu výzkumu by možná bylo vhodné spíše uvažovat v intencích toho, co porod znamená pro samotné rodičky, jak jej definují ony a jak na něj nahlízejí. Otázka číslo 2 je také příliš široká; zahrnutí historického kontextu vnímání a praktikování porodu je v práci zcela v pořádku, je možné jej však chápat jako úvod do problematiky, nikoliv na něm stavět výzkumnou otázku.

Struktura práce je logická a přehledná. V práci je dobře popsána metodologie. Studentka provedla neformální a polostrukturované rozhovory s rodičkami i s personálem porodnice. Co se týká historického kontextu vnímání porodu, studentka čerpá v podstatě z jediného zdroje (Marek 2010), doporučila bych čerpat z více zdrojů. Jako vážný nedostatek vnímám to, že v této části práce velmi často chybí odkazy na zdroje. Když studentka píše o pomocnicích při porodech v Indii, starověkém Egyptě a Řecku, není citován zdroj (str. 20); to platí dokonce i při uvádění letopočtů či statistik. Například ani u těchto statistických údajů nejsou uvedeny zdroje: „*Na počátku 20. století se odborné porodnické zásahy objevily již v 50 procentech porodů (...) již v roce 1948 dosaženo toho, že 95% porodů v USA probíhalo v nemocnici. V Čechách se tohoto stavu dosáhlo v 60. letech minulého století. V dnešní době v České republice porodí ročně cca 90 000 žen, z toho podle statistik zvolí asi jen 100 žen ročně porod v domácím prostředí.*“ (str. 21)

Samotné uchopení porodu jako přechodového rituálu považují za nosné. Velmi pozitivně hodnotím hojně citace respondentek. Jsem však přesvědčena, že interpretace jejich výpovědí by na mnoha místech mohla jít do mnohem větší hloubky. Studentka ne vždy plně využila potenciál výpovědí, které mnohdy k dalšímu doptávání se a interpretaci přímo vyzývaly. Pozitivně hodnotím studentčiny postřehy týkající se sociálního tlaku na rodičky,

pasivního přijímání procedur při porodu v nemocnici, důvěry v medicinské odborníky a strach z projevení nesouhlasu při zákroku. Teoretické zakotvení práce je zcela dostačující. Mnohé teoretické koncepty studentka zdařile propojuje s poznatky z terénu. Jako příklad lze uvést koncept pastýřské moci, autoritativního vedení, nemocnice jako místa nejen hygienické, ale i rituální čistoty pomocí konceptů Mary Douglas a Giddensovo přirovnání plné důvěry ve funkčnost expertního systému ke kosmogonii náboženství. Je možné, že se studentka v posledních dvou případech (Douglas, Giddens) inspirovala bakalářskou prací Brožovicová (2009: 7, 9, 22), kterou má uvedenou v seznamu literatury, avšak v textu práce ji nezmiňuje. Při obhajobě by bylo vhodné, kdyby se studentka k tomuto vyjádřila.

Formální stránka práce je méně zdařilá. Problém spatřuji v již zmiňované absenci uvádění zdrojů a celkově v práci s odkazováním se na zdroje. Například citace Bergera a Luckmana na str. 44 působí, jako kdyby psali o vnímání legitimního porodu v České republice. V seznamu literatury jsou uvedeny práce (Brožovicová, Muhlbocková, Rendl), které nejsou v práci citovány ani jednou. Celkový dojem z práce kazí také nezvládnutý pravopis. Problém s psaním i/y podle shody podmětu s přísudkem je přítomný v celé práci (např. praktikami, které měli za úkol, str. 10, magické prvky, které měli, str. 20, ženy se mohly seberealizovat, str. 24, ženy měly přinést, str. 25, babičky měli, str. 26, existovali výrazy, str. 27, stromy mohli, str. 30, informátorky dodržovali, atd.). Chyby se také vyskytují v psaní velkých písmen (např. Českých, str. 16; Havlíčkobrodská nemocnice, str. 41), v textu se vyskytují překlepy (např. str. 48 Focault místo Foucault, na str. 44 ty to procesy místo tyto procesy, v Závěru studentka píše o historickém konceptu místo o historickém kontextu). Velmi časté chyby se týkají čárek v souvětích – někdy přebývají, většinou spíše ale chybí.

Celkově práci hodnotím pozitivně, doporučovala bych v historickém kontextu čerpat z mnohem více zdrojů, lépe využít potenciál výpovědí respondentů, v interpretacích jít do větší hloubky a soustředit se mnohem výrazněji na formální stránku práce. **Vzhledem k výše zmíněnému doporučuji předloženou diplomovou práci k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm velmi dobře.**

V Praze 14. 8. 2017

PhDr. Tereza Hyánková, PhD.